СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 67. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 21-го березня 1936. — VOL. XLIV. — No. 67. Jersey City, N. J., Saturday, March 21, 1936. THREE CENTS

ПОНАД СТО ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛО ВІД ПОВЕНИ, ЧВЕРТЬ МІЛІОНА БЕЗДОМНИХ

ВАШИНҐТОН. — Злучені Держави переживають тепер найбільшу повінь у своїй історії. Сягає вона від долин рік Потомаку й Огайо аж до стейту Мейн. До пятниці рано начислено, що число жертв виносить 128, а їх число росте скоро ще далі. Тисячі людей покинули свої мешкання. Уряд начисляє разом коло чверть міліона людей, що лишилися без даху над головою. Шкоди в маєтку рахують на 150 міліонів долярів.

Верджінія це найдалі на полудне висунений стейт, що його захопила повінь. У Ричмонді розірвалася гребля на ріці Джеймс. Згинули 4 особи. Води з Пенсилвенії заляли великі простори в стейті Вест Верджінія та спричинили багато шкоди. Утопилися 21 особа. У самому місті Гвілінґ згинуло 17 людей. Місто затоплене й відтяте від світа.

У Пенсилвенії води ще далі бушують у Питсбурґу й Джанставні. Там повінь поробила найбільші шкоди. Рахують її на 100 міліонів долярів. Транспорт і комунікація спаралізовані. У деяких околицях, як наприклад у Вендерґрифті, доведені до розпуки люди стали грабити крамниці й доми. Ріка Сускегена далі підноситься й грозить іще більше оселям. Обчисляють, що в стейті згинули від повені 83 особи. З Виліємспорту доносять про пожари.

У Дистрикті Колюмбія загрожує Вашинґтонові ріка Потомак. На приказ уряду скріплено греблі. Згинули 2 особи. Президент Рузвелт взиває населення давати щедро на допомогу жертвам повені. Він каже, що Червоний Хрест буде потребувати на ту ціль щонайменше 3 міліони долярів.

У нюйорськім стейті води не уступили. Бинґгемтон, що в цілому стейті найбільше потерпів від повені, не має води до пиття. У стейті Ню Джерзі виляла ріка Делавер. У стейті Месечусетс води рік далі виливають широко. Бостон терпить недостачу молока. У Спринґфілді зголоднілі люди грабили крамниці.

Стейт Конетикот терпить через вилив ріки Конетикот. Найбільше потерпіло місто Гартфорд. У Ровд Айленді заллята долина Блекстовн. Уряд міста Потокет казав уставити коло ратуша вал з мішків, наповнених піском, щоб ратувати будинок.

У стейті Вермонт стейтовий уряд візвав національну ґвардію для захорони від грабіжів та для ратування відтятих від світа людей. Стейт Ню Гемпшир розбиває динамітом кригові вали, що потворилися в розлятих ріках.

Ріка Огайо досягнула найвищого рівня в історії. Тисячі людей утікають з домів. Багато фабрик ушкоджені.

УРЯД ЗАКИДАЄ ПІДПРИЄМСТВАМ МОНОПОЛЬ ПРИ ВИРОБІ ПУШОК.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна комісія торговлі закидає 15 підприємствам, що вони створили монополь для виробу металевих пушок для консерв. Між обвинуваченими підприємствами на першому місці згадано підприємство „Бетлегем Стіл Ко."

Комісія каже обвинуваченим підприємствам подати відповідь на закиди до 17-го квітня.

БІЛЬШЕ РОБІТНИКІВ ПРАЦЮЄ?

НЮ ЙОРК. — Рада „Краєвої Конференції Промислів" подає свої обчислення про стан робіт, з котрих виходить, що в січні 1936-го року було в фабриках безробітних робітників 2,824,000, тоді як у січні два роки тому було їх 3,597,000.

ДОЩІ ЗДЕРЖУЮТЬ КОПОТОВІ БУРІ.

БОЙС СИТІ (Оклагома). — У цій околиці впав перший весняний дощ та здержав дальше творення копотової хмари, що повставала з осушеної землі.

ФАЛЬШИВИЙ НАПАД, ПРАВДИВЕ ВБИВСТВО.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Семюел Гвитекер, 60-літній органіст, повідомив поліцію, що на його дім напали розбишаки й підчас нападу вбили його жінку. Незадовго потім поліція арештувала в сусіднім домі 23-літнього Джеймса Колвера, котрого вона піймала на тому, як він вимивав собі рани з револьверового пострілу. Він заявив, що його пострілив якийсь напасник, якого він побачив на даху дому. Гвитекер, приведений подивитися на Колвера заявив, що це власне той чоловік, що напав на його дім та вбив його жінку. Тоді Колвер заявив поліції, що Гвитекер дав йому гроші на купно револьвера, що він намовив його нібито напасти на дім, щоб у той спосіб пожартувати з жінкою, а коли Колвер це зробив, Гвитекер несподівано виняв револьвер і вбив жінку, а потім стріляв ще до Колвера. Поліція каже, що Гвитекер обезпечив був жінку на 18,000 долярів.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ДЕНТИСТКА У БРАЗИЛІЇ.

Недавно на куритибському факультеті дістала дентистично-лікарський диплом лікарка Аніта Багрій, уроджена в Куритибі, дочка відомого українця Григорія Багрія. Дентистка-лікарка Аніта Багрій, це перша дентистка українка, що вийшла з паранського університету, де покінчила свої студії з блискучим успіхом.

ДОБРИЙ ЗАСІБ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ.

Мадярський міністер рільництва проголосив декрет, яким заборонює в 1936 р. вживати машин підчас кошення та жнив. Всю цю сезонову працю мають виконувати руками, щоб тим чином дати працю безробітним.

КРИТИКА СОВЄТСЬКОЇ МУЗИКИ.

Найвизначнішим совєтським композитором уважали большевики в останніх часах молодого музика Шостакевича, автора опери „Катерина Ізмайлова", яку совєтська преса оцінювала як найвищий осяг револющійної музики, сатиру на минуле і реалістичний вислів почувань мас. „Правда" з 28. січня несподівано відмовила всяких прикмет цьому творові, називаючи оперу Шостакевича какофонією. Похід „Правди" проти Шостакевича тревае дальше. В числі з 6. лютого ще гострішій критиці піддано його балет „Ясний ручай". Цей балет іде вже віддавна на совєтських сценах, подібно як згадана опера. Цілковита зміна наставлення супроти композитора та його праць стоїть у звязку з новим курсом совєтської політики в ділянці культури, що хоче навязати контакт з клясичними творами і пустити в забуття твори, які повстали в часі першої пятилітки.

КРЕМАТОРІЇ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

З початком цього року було в Чехословаччині 12 крематорій і 110 цвинтарів з урнами. Число цих цвинтарів зросло минулого року на 8. Про будову нових крематорій стараються Братислава, Семісті, Трутнів і Куклени. Від 1918 р. спалено і поховано в урнах у Чехословаччині 58,941 трупів, з того в самій Празі 28,878. На основі европейської статистики між 15 державами, що ввели у себе крематорії, Чехословаччина щодо числа спалених небіжчиків займає четверте місце після Швайцарії, Анґлії і Німеччини. У вересні має бути в Празі міжнародній конгрес крематорійного руху.

КОЛИШНІЙ СУДДЯ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА КРАДІЖ.

В Ґдині судив окружний суд 4 злодіїв, що цілий минулий рік пописувалися вдалими вломами до ґдинських склепів, головно споживчих. Підчас розправи вийшов на яву один сензаційний момент, а саме, що ватажком цілої шайки був колищній полюбовний суддя з Гродна, Станислав Ґаворовський.

В Гродні Ґаворовський урядував 10 літ, а як пізніше його звільнили з посади, він перекинувся на лекций хліб; зачав красти. Ґаворовського і його підкомендних засудили на кількалітню тюрму.

НАГЛИЙ СУД НАД УБИВНИКОМ І ДЕЗЕРТИРОМ.

Дн. 5-го лютого зачався перед військовим наглим судом у Кракові процес проти рядовика Степана Ґренди, уродженого 1912 р. у Вестфалії (Німеччина), який 12. січня ц. р. застрілив у Татрах прогульковця з Варшави, інж. Степана Диліона.

Ґренда — то худощавий, мізерний хлопчина, майже з дитинячим виглядом лиця. Не хочеться просто вірити, щоб той молокосос із премидитацією зглaдив зі світа чоловіка. В грудні м. р. Ґренда дав драла з полку і 7 днів лазив горами, ховаючись по шаласах. За останні два дні своєї блуканини не мав шкірки хліба в роті. Врешті натрапив на слід, кудою їхали лещетарі. Сховався за дерево, прилагодив кріса з наїженим багнетом, якого потягнув, тікаючи з казарми, і — ждав. Десь коло 12-тої години вночі надійшов інж. Диліон. Ґренда вихилився зза дерева з криком: „Стій! Руки вгору"! Ґренда сказав, що є митним сторожем і мусить перевести в Диліона ревізію. Інжинір, не прочуваючи лиха, згодився на те. Оба мужчини ввійшли до недалекого шаласу. Ґренда велів Диліонові зняти з себе одежу, а потім відійти на три кроки під стіну й обернутися. В хвилині, коли Диліон обернувся, Ґренда стрілив. Диліон грянув лицем до землі. Тоді вбивник преспокійно зняв із застріленого черевики, скарпитки і штани, перебрався в одіж Диліона, кріс і військовий плащ сховав у шаласі, а сам пішов до Закопаного. В готелю „Марське Око" зїв обід, а потім пішов до кіна. Згодом виїхав до Бельска, де його арештували військові жандарми. Злочинець зовсім отверто признався до всього.

ЖАХЛИВА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Біля стації Лепарухово в Болгарії зударилися два мішані потяги, при ному згинуло кільканацять осіб, а кількадесять було ранених. Оба паровози і 35 ваґонів особових і вантажних розбилися в тріски. Деякі ваґони вбилися в себе так, що треба було їх розбивати молотами і розрізувати пилами, щоб ратувати пасажирів, які ще жили. Причиною катастрофи була сніговія, серед якої оба машиністи не бачили сиґналів і потяги наїхали на себе в повному бігу.

ПОЖЕЖА В ЖАБЮ.

В Жабю, в середині міста, вибухла в ночі на 14 лютого велика пожежа. Згорів дім Скарбівської фондації і готель Ґертнера. Гуцульську збірку Ґертнера, що має велику музейну вартість, уратовано. Ратунковою акцією кермував косівський староста, що явився на місці пожежі. Втрати обчисляють на 20 тисяч зл.

17 ТИСЯЧ УЧИТЕЛІВ БЕЗ ПОСАДИ.

Підчас дебати над буджетом міністерства освіти в сенатській комісії буджетовій сен. Бечкович ствердив у своїм рефераті, що в Польщі коло 17 тисяч учителів шукає без успіху посади, а поверх 2 тисячі учительських практикантів, що працюють безплатно у шкільництві, чекають на аванс.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА.

В київському суді розпочався процес 21 осіб, обвинувачених у зловживаннях на школу українського представництва „Союзбумзбуту" (трест державного приділу паперу). Директор тресту і його помічники за хабарі продали велику скількість паперу. Справу викрив комісаріят внутрішніх справ.

В 10-ЛІТТЯ БЕЗБОЖНИЦЬКОГО СОЮЗУ.

В союзі безбожників у Москві відбулася нарада, на якій ствeрджено, що союз має 7 міліонів членів, які працюють по ріжних фабриках, заведеннях, колхозах і совхозах. На весну 1935 р. в самій тільки Україні безбожники виголосили 5,775 відчитів, поборюючи святкування Великодня.

БОЛЬШЕВИКИ ТАНЦЮЮТЬ.

Більшість фабричних клюбів у Ленінграді створили окремі школи танців для своїх членів. Як повідомляють „Ізвестія", ті школи покінчили 6,000 робітників і робітниць.

ТАЙНА СПОВІДИ.

По деяких польських сценах іде тепер французька песа п. н. „Тайна сповіди". Знагоди цієї песи преса пригадує одну історію, що сталася тому 82 роки.

В р. 1853 відбувався в однім костелі в Житомірі (на Україні) сумний обряд: позбавлення ерейських (священичих) свячень польського священика Кобиловича, пароха в Оратові на Україні. Всі присутні, навіть сам епископ Боровський не могли здержатися від плачу, тому, що кс. Кобилович тішився досі загальним поважанням, як один з найревніших священиків у дієцезії, знаменитий проповідник і сповідник. І тому правдивий жах опанував усіх на вістку, що кс. Кобилович убив місцевого економа.

Проти кс. Кобиловича промовляли важні річеві докази: в костелі за вівтарем знайдено його дубельтівку, з якої застрілено економа. Священик, щоправда, протестував як перед російським так і перед епископським судом, заявляючи свою невинність, одначе рішуче відмовляв усяких ближчих пояснень. Суд признав його винним злочину й засудив на досмертну каторгу на Сибірі.

Щойно по 20 роках виявилася вся правда: вмираючий органіст оратівського костела признався, що це він застрілив економа з дубельтівки, бажаючи одружитися з його жінкою, а на священика кинув нарочно підозріння, щоб їх відвернути від себе. По довершенні злочину він, під впливом важких докорів совісти, признався підчас сповіди перед кс. Кобиловичем до злочину, але забракло йому відваги, щоби признатися перед судом.

В цей спосіб парох відпокутував чужий злочин. Одним словом, він міг увільнитися, але цього слова не сказав, бо почувався звязаний тайною сповіди.

Коли виявилася ця правда, видано негайно приказ звільнити з каторги невинного священика, але було запізно. Кілька днів передтим він помер, заховуючи до смерти свою тайну.

„НОРМАЛІЗУЄ" УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ ДО ПОЛЬЩІ

ЛЬВІВ. — Клявдій Грабик, вшехполяк греко-католицького походження, помістив у „Дзеннїку Польскім" промову, якої не вспів виголосити на дискусійному вечорі в справі українсько-польського зближення. В цій невиголошеній промові Грабик каже таке:

„Ніяка доктрина не може запанувати над українським питанням у Польщі. Ні доктрина пацифікації та екстермінації, ні докрина угоди. Бо життя не дасться вбирати в ніяку доктрину, а українська проблема є власне одною з численних проблем життя нашої держави. Нашою доктриною — якщо вже вжити конче цього слова — є сила тієї держави, яку, як ціль, заквестіонував зовсім поквапно і, сказав би я, невідповідально, бувший воєвода Борковський, ставлячи як ідеал — спокій. Не буду вдиратися в отверті двері, коли всі знаємо, що спокій осягається перш усього силою. Не тільки фізичною силою, але цивілізаційною, господарською, суспільною. І ось створення цієї сили польської держави є найкращою і найуспішнішою дорогою до розвязки української справи. Сильна Польща не буде мати в своїх границях українського питання".

А далі говорить Грабик про те, що коли дехто з українських передових людей подає тепер Польщі руку до згоди, то це тільки тому, що Польща є тепер сильніша ніж перше. До цього додає „Новий Час", що Грабик хотів би, щоб „саме перед цією силою всі українці впали на коліна, схиляючи покірно голови перед її перевагою".

ПОЛЬСЬКІ ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — У господарській школі в Дублянах коло Львова прийшло до побиття жидівських студентів. Там і в інших протижидівських польських демонстраціях з тогож дня ранено 21 людей.

60-ЛІТТЯ ЕП. КОЦИЛОВСЬКОГО.

ЛЬВІВ. — В день 60-ліття уродин перемиського епископа Йосафата Коциловського відправлено в церкві св. Юра архиєрейську Службу Божу, на якій були представники Української Парляментарної Репрезентації, громадських установ, орґанізацій і шкіл і в яких імені зложено ювилятові побажання.

СКЛИЧУТЬ НОВУ МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН. — На нарадах представників Анґлії, Франції, Італії й Бельґії рішено скликати ще в біжучім році нову мирову конференцію. Рішення це віддано вже до затвердження міністерським кабінетам Анґлії, Франції й Бельґії.

ДОМАГАЮТЬСЯ ТИМЧАСОВОЇ ДЕМІЛІТАРИЗАЦІЇ НАДРЕНІЇ.

ЛОНДОН. — Вирішено, щоб створити над Реном на німецькім боці малу демілітаризаційну смугу, контрольовану військовими частинами Анґлії й Італії, й то на так довго, поки не покінчаться переговори в справі нарушення Німеччиною льокарненського договору.

НІМЕЧЧИНА НЕ ҐОДИТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Офіційно дають до пізнання, що Німеччина за ніяку ціну не погодиться на те, щоб створити над Реном демілітаризаційну смугу тільки на німецькім боці. Зате вона згідна приняти таку пропозицію, якщо буде така сама смуга і на французькім боці.

„УКРИТА ФІЯЛКА" — ЖИТТЄПИС ВАСИЛІЯНСЬКОЇ МОНАХИНІ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — „Українське Слово" подає, що в Пряшеві вийшла книжка під титулом „Укрита Фіялка", написана М. Стефанією Качоровською ЧСВВ. Є це життєпис сестри Василії Гляібовицької. Це перший того роду життєпис у нас. С. Н. пише про цю книжку між іншим таке: „Перед нами гарна синя книжечка, на якої сторінках з історії василіянського чина „Укрита Фіялка" — сестра Василія Глібовицька виростає в могутню постать геройки духа. В книжечці описане життя одної з тих СС. Василіянок, що перші приїхали з Галичини до нас 1922 р. й серед крайньо несприятливих умовин почали свою релігійно-освітню працю між нашою шкільною молоддю. Життя тої монахині таке ріжнобарвне, а водночас таке суцільне, спрямоване до одної великої мети, шлях тієї душі такий тернистий і болючий, а водночас такий веселий і радісний, що читач мимоволі зворушується і в його душі будиться подив та пошана до тої укритої монахині. Тут, властиво можна пізнати красу і вартість життя тих осіб, про котрих світ каже, що вони страчені — для народу. Сестру Василію Глібовицьку бачимо в часі світової війни в бойових лініях, бачимо її при ратуванню бездомних дітей, бачимо її яко ревну і всіми люблену вчительку серед галицької, а опісля й серед нашої підкарпатської молоді. Ціле її життя, це життя, великодушно кинене на жертівник українського народу, на якому і спалахнуло воно цілопальною жертвою молитви, любови й страждання".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОНАД ЇХ СИЛИ

Дискусія про польсько-українські відносини, що відбулась у Львові 29-го лютого, викликала широкі відгуки в пресі, українській і польській. Приписувати їй велике практичне політичне значіння не можна. Говорити собі, що від балачки двох-трох польських редакторів прийде якась практична зміна в відношенню поляків до українців, не можна. Ждати цього булоб зовсім нереально, було би самодурством. Поляки, що висказували думки про потребу інакшої політики поляків супроти українців, не мають впливу на хід урядової політики польського уряду, ба навіть на загальний біг політики польської суспільности.

Одначе й не зважаючи на малу практичну вартість цих заяв, треба ствердити, що в цій дискусії з польського боку стверджено публично нарешті факти, яких публичного ствердження українці здавна домагались. Осереднім фактом промови першого референта, редактора М. Прушинського, було питання виглядів польської асиміляційної політики супроти українців. Прушинський стверджує, що політика польонізації українців є нереальною, себто неможливою.

Він доказує слухачам, що того роду політика мусить заломатися. Новочасна історія не виказала ні одного прикладу доспішної асиміляції. Не вдалося мадярам змадярщити словаків. Не вдалося еспанцям засимілювати катальонців. Не вдалося Німеччині знімчити поляків. Не вдалося Росії змосковщити українців і поляків.

Чим більше угнітач пробує засимілювати завойованого, тим менше йому це вдається, тим сильніше закріплюється традиція спротиву. Політика асиміляції має наслідки: вона викликує реальні консеквенції, але не такі, яких собі бажають асимілятори. Замісць зробити з чужих людей своїх, замісць заставити їх любити чужий нарід, асиміляція вчить їх огірчення, ненависти й бунту.

Це слова, що повинні були бути сказані давно. Та сказати їх польські політики не мали відваги. Ще й нині люди, що мають відвагу це ствердити, між поляками білі круки. Треба припустити, що ці факти мусять бачити певно й інші люди, але серед страшного замотання внутрішньої польської політики вони не мають відваги це признати. Вони волють іти дорогою опортунізму й голосити те, що в дану хвилю вигідно голосити. Польська публика привикла бажати собі зросту великої польської сили й це бажання підмальовує практичну польську політику й публичні заяви політиків.

Тому реальна українська політика мусить числитися з двома фактами. З одного боку, з фактом, що поляки не зможуть спольщити українського народу, що при розвалі української держави попав під Польщу. З другого боку, з фактом, що поляки цеї неможливости не признають, себто будуть далі пертися проти неможливости, будуть далі завзято старатися їх спольщити проти всяких досвідів польського й інших народів.

УРЯД, ЧИ СУСПІЛЬНІСТЬ?

Заключаючи угоду з варшавським урядом, УНДО фальшиво оцінило ситуацію. Воно думало, що в теперішніх часах при „тотальній державі" уряд є все, а суспільність — ніщо.

Почасти політика варшавського уряду усправедливлювала такий погляд на справу. Але лише почасти. В кождім разі тенденція розвою в польській державі зовсім не йде в тім напрямку, в якім вона йде на думку УНДО. Якраз навпаки. В перших роках диктатури Пілсудського все, здавалося, лишилось на своїм місці: вибори, сойм, партії, стара конституція і т. д. На ділі не лишилося нічого: все те стало тінями. Рішала про все воля одиниці, яка втілювала оту „тотальну державу".

Тепер якраз навпаки. Нічого нема: ні сойму, ні давньої конституції, ні багатьох партій, ні виборів. А тимчасом уряд є більше залежний від суспільности (очевидно, лише польської), ніж за часів Пілсудського.

Першіж промови міністрів по відкритті нового сойму свідчили, що старий наказовий тон відійшов на другий плян; що уряд залицяється до „сірої людини"; що запобігає ласки отого розпорошеного, розбитого, здеорґанізованого суспільства.

Що сталося? Нічого, тільки те, що в 1926 р. і в перших роках по перевороті політика уряду була білою незаписаною карткою: зневохочена тупцянням на місці парляментарних партій, польська громадська думка дала урядові перевороту вільну руку: ділати і ратувати вітчину.

Від того часу, коли приступлено до рятування, минуло десять років. Десять років, які може назверх допровадили до скріплення державного апарату („поваґі паньства"), але й до великої економічно-фінансової кризи. Вивіз корчиться, промисл у застої, село нагло убожіє, буджет обкроюють з кождим роком, а все повстають нові діри... Росте незадоволення, а ніхто доладу не знає, як з кризи вийти: дефляція, інфляція, чи позички внутрішні в роді большевицьких? Позичок зовнішніх чимраз тяжче дістати, бо від Анґлії й Франції, з огляду на зовнішню польську політику, відійшлось, а Америка... далеко.

І ось у тім моменті, як то завше буває, мусів уряд трохи „попустити віжки" своїй суспільности. Він не може вже їй так приказувати, бо жадає незвиклих економічних жертв від неї.

І якраз у таку хвилину надумалося УНДО зробити свою угоду. Забувши одне: що ціла польська суспільність є проти цеї угоди. А так воно на ділі є. Недавно у Львові відбулася польсько-українська дискусія на тему порозуміння, орґанізована бувшим воєводою Дунін-Бурковським та братами Прушинськими і Бохенськими, видавцями „Бунту Млодих". З боку українців, захвалюючи угоду, виступали: ред. „Діла" Кедрин (Іван Рудницький), редактор „Шляху Нації" З. Пеленський і інші. Дискусія та показала, що поза тими „запаленцями" вся польська суспільність настроєна проти всякої угоди.

Свідчили про це виступи нац.-демократів і прихильна й голосна луна, якою збори стрічали їх висновки.

А підсумки, зовсім несподівані для Кедриних і Пеленських — зробив „Дзеннік Польскі", який писав, що насамперед треба створити сильну польську державу: „Створення тої сили держави польської є найліпшим і найбільш непомильним шляхом розвязання української справи. Сильна Польща не матиме в своїх межах українського питання. Коли тепер наступило відпруження у відносинах польсько-українських, коли посол Целевич деклярує в соймі попертя польської армії, коли ред. Кедрин приходить на збори спільно з поляками і промовляє до нас по польськи, коли редактор Пеленський твердить, що існує спільнота інтересів польсько-українських, то ті зявища не спали з неба. Вони повстали тому, що Польща є сильніша ніж передтим, коли кілька літ тому мав я нагоду бачити ред. Пеленського в суді на лаві обвинувачених у діяльности О-УН. І тому справа українська не буде розвязана в дорозі дискусій. Розвяже її сильна, великодержавна Польща"...

Що додати до цих слів? І якого сильнішого удару можуть дочекатися Пеленські і Кедрини?

МОЛОДИЙ ДО ПИТАННЯ „МОЛОДИХ І СТАРИХ"

(Дискусійна стаття з чорновецького часопису „Час")

„Дуже ми незгідливий народ. Кусаємо себе, як коні, яких бє візник. Не можемо (ліпще сказати: не хочемо!—Прим. О. Д.) кусати батога, яким той візник нас бє". (Б. Лепкий).

Від якогось часу питання молодих і старих почало займати що далі все більше місця на сторінках нашої преси. Панує враження, що створилися серед нашої суспільности два — і то ворожі до себе — табори, старих і молодих, які ніяк не можуть погодитися. А цього в нас не сміє бути!

Тому, щоб не виглядало, що „Час" є орґаном лише старих, хочу і я — молодий — заняти в нім своє становище щодо цього, такого важного для нас питання.

Перш за все мушу сказати, що я розумію під словом „молодий" і „старий". Такого поділу людей не можна робити завсіди на підставі якогось числа років. Це в першу міру щодо фізичних прикмет даної людини. Отже самозрозуміло, що тимбільше не можна так робити ріжниці щодо духових прикмет. А ці останні для нас найважніші. Тому моя думка така, що старими є лиш ті, що себе такими почувають, або себе через свої, головно духові, прикмети, проявляють. Це саме відноситься і до молодих.

В нас багато думають, що поява в нашім народі ріжниць у світовідчуванні цих двох поколінь є явищем патольоґічним та шкідливим і що в інших народів цього не було. В дійсності справа мається зовсім інакше. Історія народів показує, що це явище є цілком природне і що під добрим проводом воно виходить не на шкоду, а на користь дотичним народам.

Ось що пише француз Жан Е. Спенли в своїй статті „Проблема молоді в Німеччині" (Вістник, IV., 1933 року):

Більше, ніж деінде, стає в Німеччині актуальним конфлікт поколінь, старого й молодого. Ця кріза — біольоґічна, чуттєва і моральна, виявляється виступом на сцену нової ґенерації. Виступом, з якого може зродитися нова партія, нове світовідчування.

Німецький рух датується від XVIII. віку. Проти французької цивілізації, яка тоді надавала тон Европі, проти французької суспільности, яку вважалося аристократичною і декадентською, повстає почуття нової німецької молоді, яка хоче зачерпати нової снаги в первісних силах природи й пристрастей, у суворих джерелах народньої поезії і в **німецькім національнім ґенії.**

Коло 1806 р. завважуємо дивне явище, яке повторилося 100 лт пізніше (гітлеризм): з одного боку офіційна Німеччина уряду і дипльоматів, з другого, в маркантнім противенстві до неї, Німеччина молоді, яка в першій бачить лише шкідливу й перестарілу „систему", „антинаціональну" Німеччину. Цікаво булоб перевести паралелю між тими (давніми) „Буршеншафтами" і гітлерівською молоддю. Та сама ідеольоґія — створити нову державу молоді поза офіційною державою. Колиб цю молодь запитати про її програму, вона відповілаб, що **її програма — рух, що їх вітчина є „внутрі їх", що нею є німецькість,** до якої належить через кров, расу й віру.

Бісмарк здолав надати цьому захопленню (молоді) **мету і форму;** він хутко збагнув, що зєднання Німеччини не осягнеться самим ентузіязмом, доктринськими промовами парляментаристів, що меч Зіґфріда дасться викувати лише в рамах мілітарної орґанізації Прусії, так пруська армія стала символом національної єдности Німеччини.

По цім першім руху молоді, від 1770—1870, що **допровадив до заснування бісмарківської імперії,** з кінцем XIX. віку родиться другий рух молоді, що переходить майже ті самі відтінки. Спершу сентиментально - романтична доба, потім, по досвіді світової війни, новий месіянізм (Спенли зве його „демаґоґічним") новий націоналізм, водночас романтичний і революційний. Нарешті ясно виріжняється змагання в бік нового бісмарківського реалізму, в бік мілітаризаці...

Таксамо, як перший рух молоді, так і цей може й не виявлявсяб у конкретні, реальні форми, колиб історія не поспішилася надати його туманним змаганням нову мету і напрямок. Цим разом знаряддям історії була світова війна і катастрофа, яка по ній звалилася на німецький нарід. В цій катастрофі зросло нове покоління, т. зв. „покоління хаосу", яке, як лиш увійшло в життя, відразу почуло себе в **конфлікті з минулим, зі своїми виховниками, учителями й родичами.** Навіть з державою; тому, що цісар — дезертир, офіцири кінчать самогубством, а непереможна армія розбита. Боротьба не дописала тому, що німецький старшина належав до касти, якої традиції вязали його не з національною ідеєю, лише з династією.

Тоді зачали повставати нові формації, в яких зачарована молодь знаходила душевне скріплення й ратунок. Це були „Фрайкорпс", розкинені по всій Німеччині... Бути в тих часах „проскрибованими", бодай це гірке задоволення мали ті, що повстали проти „системи", проти „ваймарської Німеччини". Вони орґанізували „путчі", терористичні акти, яких жертвою падуть Ерцберґер, Ратенав, Лібкнехт, Роза Люксенбурґ і інші.

Ці кадри виховали в молоді нову ментальність, приготовляючи її до майбутньої „революції зправа". В цих кадрах віджила наново й воєнна містика, яка дивилася на боротьбу як на спорт, як на засаду життя, як на щось, що скріплює внутрішню дисципліну одиниці й народу. В цій засаді життя бачать вони кузню, з якої виходять провідники, певна сорта людей, **нової аристократії,** яка колись створить нову Німеччину.

З цих формацій повстали політичні „Кампфбінде" комуністів, соціялістів, а головно монархістів і націонал-соціялістів. З тих бундів всупереч до монархістів, які дивляться в минуле, партія **націонал-соціялістів** голосить, що несе нову формулу революційного націоналізму, вона приносить не стільки програму, як **„міт",** міт „третього райху", містику раси, в якій лучиться засада аристократизму з засадою колективізму. Понад реліґійними конфесіями, понад клясовими суперечностями, понад партійними формулами, гітлеризм змагає стати виразником єдиної партії майбутнього, яка колись втягне в свої ряди цілу німецьку молодь, дасть вираз усім її затаєним бажанням.

Недавно ми були свідками, з якою зухвалістю — по одній драматичній зустрічі — протиставив свої 40 років Гітлер 84-літньому фельдмаршалові Гінденбурґові. Протиставлення символістичне, яке нагадує протиставлення Зіґфріда й Вотана.

Не треба ще забувати, що спершу війна, а потім інфляція спричинили упадок середнього стану в Німеччині й цілковиту пролетаризацію інтеліґенції. Це знову викопало пропасть між старшим поколінням, яке зазнало ще режіму порядку, економічної стабілізації, політичного ладу, — і молодшим, яке ніколи не знало, що то є певність екзистенції, яке однаково ненавидить і духа лібералізму й порядок, який пхнув їх вітчину разом з ними в хаос.

Німецька преса є повна статтей, німецький книжковий ринок повний розвідок на тему: „Що робити з нашою молодю?" (Звертаю тут увагу, що останні два уступи дуже добре підходять до нашого положення. — Прим. авт.).

Кличем німецької молоді є здобуття нового світу... Вона чекає лише на гасло і **провідника,** який дав би їй змогу взяти участь у здійсненню її мрій. (Ним став пізніше Гітлер, творець „третього райху"). (Кінець буде).

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

30

— То на що починали, коли не видержали. Почнуть, нароблять стільки лиха, перемордують, перекалічать і після не видержують.

— Від нас, дочко, це не залежить. Це винні ті панове там на верхах. Але, Кіті! Ти не проймайся так.

Кіті дрібно засміялася. — Не проймайся. Тепер не проймайся. Колись скрізь писали: — „Мадярські жінки! Цвіт і гордість наша! Всі сили на фронт. Пібадьорюйте ваших мужів!" А тепер не переймайся. Для чого стільки кричали? Нащо вішали отих гуцулів?

— Що з нею? — пошепки питає Йонаш жінку. Може вона читала багато романів?

Йонашиха тільки знизнула плечима, а Кіті почула це й зареготала.

— Ха-ха-ха! Так! Романи. Це ми з мамою цілу цю зиму читали довгий крівавий роман. Це я мучила її тут, тримала „на фронті", усміхалася старшинам, зализувала їх рани. Так. Це були чудові романи. Ніколи не забуду їх. Вір, тату, що я, дочка твоя, глибоко пронята тими романами й ледве чи дасться мене вилікувати.

Вона сильно рознервувалася, випила каву й вийшла надвір. Навколо великаворохобна ніч.

* * *

А революція росте, розгоряється. На осінь рухнув зовсім фронт. Вояцькі маси затопили всі двірці, уряди. Заворушилися гори. Настав голод. Хліба! — чути загальний крик. Стурбувалися ясінські володарі. Йонаш веде наради з нотарем, із Розенкранцом, з з Бабчинським. Утворюється комітет „ратунку батьківщини". „Всі, як один муж, повинні ми стати з Божим на устах словом, перетяти наближаючій гидрі дорогу" — заявляє Бабчинський. Розенкранц пропонує утворити відділ народньої охорони. Він мусить бути зложений з місцевих людей. Йонаш подав голос, що треба поговорити з „самим народом". Він пропонує скликати в Ясінню велике всенародне віче й пояснити людові, що є й як треба шукати ратунку.

До комітету „ратунку батьківщини" увійшли: Йонаш, Бабчинський, Розенкранц, місцевий нотар і студент Пластунек. Всі разом видали візозву про скликання в Ясіню великого віча. Скрізь горами, вздовж Тиси й Лазенщини рознеслися чутки, що зберуть „сам народ" на велику нараду.

ЧАСТИНА ДРУГА.

1.

„Заговорять і Дніпро і гори"...

На гори ліг туман. Тажкий мов віки й мертвий, як скелі. Шпилі Говерлі, Петроса, Близниці, Величного, як храм, Туркула, могутнього Попа Івана гордо знялись у височінь, сягнули хмар, продерли їх оливяну масу й виглядають далекого дорогого гостя — величне світило землі.

Над горами пливуть хмари. Невидимий великий жрець приносить жертву й дим її поволі та урочисто зводиться до небес. Ліси, полонини, скелі, дикі звори брязком кришталевих вод співають величні гимни. Вічна, мов непомірність часу, земля твердо й непохитно тримає свій шлях незрозуміла й урочиста.

Родиться день. Притихли і скулилися велетні гори. Ущухає і вкладається, забираючи за собою слід великого сну, довга тяжка ніч і шпиль Говерлі вже вітає перший промінь жагучого світила, що чітко і владно взноситься в порожнечу захланних просторів.

По горах котиться туман, котиться й розтає. Бренить роса, грає одинокою струною кришталевий водоспад, летить орел, серна стрибає по кущах, реве заспаний медвідь і доживає свій скромний вік остання полонинська квіточка.

І нарешті туман розходиться. Зеленими прапорами замаяли зімяті поверхні розлогих лісів. Контури гір усе яркіше й яркіше висуваються на кін і по часі стають перед очима лавою велетенських постатей. Це мабуть, на бій приготувалися. Виступили з небуття, з туману. Вийшли, наблизилися й зупинилися в задумі несхованого гніву.

Стрілою взлетіло й засяяло сонце.

З ґрунів Бубнє, Цапок, Верховинка, Лопушанка, зо всіх, усіх ґрунів, зворів і гір, зо всіх близьких і далеких околиць, суне народ. Чорні тонконогі чоловіки. Ошубкані в кожухи, незграбні їх жінки, легкі леґіні та соромливі безмовні дівчата. Все суне, збігає, спливає в низ. Усе цвіте й барвіє, сміється до сонця, все, що вийшло з гір, хащавин до долу „правди послухати".

Йде народ правди послухати. Йде народ сказати своє слово, що сотні літ було замкнуте в його устах і неодважувалося вирватись у світ. Іде народ урочисто, ніби процесія, ніби на молитву.

На широкому майдані, що належить до управи державних лісів, де стоїть кілька незґрабних камяних будівель, посередині приготовлена трибуна. Вона обмаяна зеленим віттям ялини й обвішена державними мадярськими прапорами. Коло трибуни гуртується верхівка. Поважні, надуті, з відкритими головами, чекають і видно нервуються.

Навколо море народу, якого безупинно прибуває. Кожухи й вишивки мішаються й переливають у соняшнім сяйві як свіжі барви маляра на полотнищі.

Тиша. Народ гомонить, але майже пошепки. Насуплені чола, брови, забиті глибоко очі гуцулів, застигли в вираз загадкового очікування. Проходять години.

Нарешті в повному одязі духовного пастиря зявляється Бабчинський і починає правити Службу Божу. Народ клякає навколішки й гаряче шепче молитви перед обличчям розпятого на хресті, за котрим стоїть Бабчинський. Народ бє себе в груди великими чорними кулаками, молиться за свої невідомі гріхи з сльозами у глибоких ямах очей.

(Дальше буде).

ЩЕ ПРО КНИЖКУ „МАРІЯ"

Можливо, що наші читачі і книголюбці памятають оголошення, яке було поміщене в „Свободі" кілька місяців тому, про книжку Уласа Самчука „Марія". Звичайно буває, що коли наша книгарня „Свободи" оголошує якусь книжку, то добра частина з наших читачів замовляє цю книжку. Але ми ніколи не сподівалися такого напливу замовлень на книжку „Марія". За 2 тижні розпродано всі примірники, що були в нас на складі. А замовлення далі приходили. Скоро наша книгарня замовила більше книжок в краю і по довгім та нетерпеливім чеканні ми сьогодні одержали 100 книжок. Ця книжка є найліпша повість Уласа Самчука. Ми радимо замовити цю книжку якнайскорше, поки ще можна її дістати. Лише залучіть 50 центів марками, або моні ордером в коверті, і вишліть нам, а книжку „Марію" вишлеться вам відворотною почтою.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЛИШ ДУХОВНИКАМ ТРЕБА?

Спеціяльна запомогова органiзація духовників подає в своїм звіті замітне для депресії явище: її зобовязання зросли за один рік з 18 міліонів долярів на 19 міліонів долярів.

Зобовязання запомогової організації можуть зрости або через те, що старі члени запишуться на вищі посмертні, або через те, що вона приєднає собі більше членів. По всякій правдоподібности тут організація дістала більше членів.

Це показує, що духовники бачать забезпечення своїх родин у запомоговій організації. Чи не варто би й робітникам іти за цею думкою? Адже що добре для забезпечення родин духовників, певно добре для забезпечення робітників.

ДУМАЮТЬ ПРО БУДУЧЧИНУ.

Анґлійський уряд внутрішніх справ подав до публичного відома свій плян про вправи анґлійського громадянства в стереженню себе на випадок ґазової атаки.

Уряд заложив школу для інструкторів цеї нової науки. Курс для вчителів буде тревати кілька тижнів. По випуску зі школи вчителі будуть розіслані по ріжних місцевостях Анґлії, де вони будуть мати обовязок навчати громадянство оборонної военної штуки. Платити цих учителів будуть місцеві уряди.

Наука обнимає навчання, що робити, коли починається ґазова атака, яку першу поміч давати заґазованій людині, як пізнавати ріжні роди ґазів, як відчищувати будинки й воду, занечищену ґазом.

Маємо практичний доказ, проти кого буде звертатися будуча війна: не лише проти війська, але й проти цивільного населення.

НЕ ПЛЮЙ ПРОТИ ВІТРУ.

Нюйорська Герстова ґазета „Ню Йорк Америкен" помістила недавно тому статтю проти Тоґвела, в котрій підсуває, що Тоґвел комуніст.

У тій статті мимоходом дається пощочину й посадникові міста, Ля Ґвардії: „Ми маємо в Ню Йорку тепер комуністичну адміністрацію".

Коли ґазетярі спиталися міського посадника, що він скаже на закид Герста, посадник Ля Ґвардія заявив: „Я був в армії й бився, як федеральний департамент справедливости розсліджував роботу Вилієма Рендолфа Герста".

ВИДНО, ЩО НОВІ ЧАСИ.

„Велика частина клопотів світа походить з баламутного думання", каже „Манчестер Ґардієн".

Як цьому зарадити? — питається ґазета, і на відповідь наводить слова віцеканцлера Кеймбриджського університету, що спасення світа й Анґлії лежить у молоді. Треба саме мо молодь навчити думати.

Виходить, що досі молоді думати не вчили. І справді її відучували думати. Вона мала повторяти без думки погляди своїх батьків.

ХТО ЙДЕ ВПЕРЕД, А ХТО НАЗАД.

Росія буде мати дороги. Трубить московський уряд на всі заставки, як він буде їх будувати. Отже будуть будувати їх селяни примусовою роботою шість днів на рік. Хто не сповнить роботи, той буде караний: буде мусіти відробити два рази стільки.

Чи це щось нове, щось революційне? Чи це не старий австрійський спосіб, заведений австрійською бюрократією за габобурських цісарів, так званий шарварок?

ТАКОЖ ІДУТЬ УПЕРЕД.

У своїй черговій промові на радіо о. Чарлз Коклин виклав далі засади заложеного ним „краєвого союза суспільної справедливости" та виклав свої думки про боротьбу робітників за поправу їхньої долі.

Говорив, що робітники повинні орґанізуватися за званнями. Отже не за промислами.

Досвід робітничих орґанізацій показав, що орґанізація за званнями має зі становища робітників багато недостач. Досвід відай показує в користь орґанізації за промислами.

Всетаки промова о. Коклина має свої додатні сторони. Коли вже навіть священик, у робітничій справі безпосередньо не зацікавлений, говорить робітникам про потребу орґанізації, то це знак, що певний поступ ми таки робимо.

МОЖНА МАТИ НАДІЮ.

Всетаки можна мати надію, що з часом і о. Коклин додумається, чого треба робітникам.

Та не виключене, що як не поспішиться думати, буде запізно.

Він певно знає про того айриша, що як його спитав крамар: „Чи я ще маю досить часу на поїзд?" — відповів:

„Маєте досить, але як не поспішитеся, то буде запізно".

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ПРИ ЛІЗІ НАЦІЙ.

До Управи Українського Академічного Комітету для міжнародньої інтелектуальної співпраці при Лізі Націй входять такі особи:

Голова Комітету д-р О. Колесса, ректор і професор Українського Вільного Університету в Празі та професор Карлового Університету в Празі.

Заступник голови Комітету д-р С. Смаль-Стоцький, професор Українського Вільного Университету в Празі.

Заступник голови Комітету А. Яковлів, професор Українського Вільного Університету в Празі.

Ґенеральний секретар С. Сірополко, професор Українського Високого Педагоґічного Інституту в Празі.

Члени Управи Комітету: 1) Л. Білецький, ректор і професор Українського Високого Педагоґічного Інституту в Празі; 2) Д-р Б. Матюшенко, професор Українського Вільного Університету в Празі; 3) К. Мацієвич, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах; 4) В. Іванис, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах.

Сталий гість у гостинниці знайшов у зупі чорний волос. Вейтер старається виправдати. Гість перебиває:

— Так, так — я знаю, що ви знаєте мій смак, що я волю білявки...

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТОЛІТТЯ СТЕЙТУ ТЕКСАС.

Дня 2. березня ц. р. стейт Тексас офіціяльно зачав обходити століття своєї незалежности від Мексика.

Незалежність стейту Тексас зачали обходити вже з початком цього року, а обходять її дуже торжественно й величаво, причім має відбутися літом столітня вистава стейту. На виставу вже законтрактовано найбільшого театрального підприємця з Ню Йорку з платнею $100,000 на сезон. Підчас свята мають виступити 10,000 найкращих артистів американської й світової сцени.

Стейт Таксас став перший на дорозі поширення посілостей над Тихим океаном, бо за ним повстають Каліфорнія, Арізона, Ню Мексико, Невада, Юта, а також частинно Колоредо.

Ця територіяльна експанзія. а пізніше орґанізування стейту Ореґон, розширили границі Америки від Атлянтійського до Тихого океану й від Канади на півночі аж до Мексика й Мексиканського заливу на полудневім заході.

Коли американські поселенці посувалися на полудневий запад до стейту Таксас, вони там знайшлися під пануванням Мексика. Вони старалися мирно прилучитися до Америки.

Висланник вільнодумців Тексасу Стівен Ф. Ойстін був висланий до Мексика Сити з петицією в справі незалежности. Там він був арештований і посаджений в тюрму, що причинилося до повстанян революції проти Мексика в 1835 р.

Дня 2. березня 1836 р. Тексас проголосив свою незалежність з ґенералом Семом Гавстоном як президентом. Та мексиканський ґенерал Санта Анна з армією 4,000 людей хотів здавити вибух революції. Тому почав великий наступ на Тексас, проти кількох соток відважних очайдухів-революціонерів.

Майже кожний американець знає історію „Алямо". Це місійна місцевість, яку вживали за укріплення. Тут 183 відважних революціонерів, під командою полк. Трейвіса, Бовія й Крокета тримали наступ мексиканської армії 13 днів і то місце називають американці „Американськими Термопілями".

Коли з цілої залоги осталося лише 6 людей, мексиканці приступом взяли „Алямо", причім решту залоги, себто 6 людей, а в тім Трейвіса, Бовія й Крокета розстріляли на місці без суду.

Піднявся клич „Памятайте Алямо". Почім зачато орґанізувати добровольців, над котрими обняв команду ґенерал Гавстон. Над рікою Сас Хацінто розбив він в порох мексиканську армію, а самий вожд мексиканських військ, ґенерал Санта Анна, попався в полон. Тим закінчено дуже криваву війну.

В березні 1845. р. конґрес ухвалив резолюцію, котрою надано стейтові права Тексасові, котрі то права Тексас приняв. Формальне приняття стейту Тексас відбулося 1845 р.

Спір між Америкою й Мексиком тревав ще кілька років аж до порозуміння в Ґвадалюпе-Гідальґо 1848 р. і купна деяких територій Америкою Так закінчилися всі спори територіяльні між Мексиком і Америкою.

Сьогодня стейт Тексас один з найбільших стейтів Американської Юнії, більший ніж багато великих держав Европи. Якби він був добре загосподарений і використаний, міг би вдержати й виживити населення цілої Америки й Канади.

Василь Кацюбій,

Бруклин, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Враження з вистави „Українського Весілля".

В суботу, дня 14. березня, тісамі сили, що відограли „Українське Весілля" в Ню Йорку, дали виставу в Філядельфії в салі Товариства Горожан.

Ще ніколи ця саля не була так переповнена вщерть, як минулої суботи. Коло 800 людей заповнили, а властиво переповнили салю, що вкінці треба було замкнути двері. Яких 300 осіб або більше відійшли, бо не було місця. Були люди і з дальших сторін.

Театральна трупа складалася з хору імени Лисенка з Джерзи Сити й танцюристів зі школи В. Авраменка в Ню Йорку. Разом з музикантами було 50 осіб.

Костюми, особливо гуцульські, були прекрасні. Гарно була одіта молода, що три рази зміняла костюм, за кождим разом на кращий. В останніх картинах, де вона виступає в позолоченім вінку на голові, виглядала чудово. Мала на собі рожеву спідничку із сатини та байбарак (святочний жупан) із тяжкої сатини коліру, як ми називаємо „гербатяної рожі". Коли додати до того багатства стрічок, звисаючих з вінка, коралі, гарно вишиваний фартушок, то можна собі представити, як вона виглядала.

Для мене, що роджена в Америці, цікаві були старокраєві звичаї й обряди. Не дивно, що всі старші жінки плакали дивлячись на виставу, бо справді старокраєве весілля це була така подія, яку ціле життя можна памятати. Це не те, що американське весілля Найбільше зворушливі сцени були, як розплітали косу, як ішли до блаґословення, а і дуже цікаві сцени викупу, дарування і зачіпчин. Найбільше мені подобалася гра матері, першої дружки й молодої. а потім гра старости, першого боярина й першого дружби. З танців найкращий був аркан, але й інші були гарні, особливо коломийка. Є про що тепер людям говорити.

Взагалі вистава йшла дуже живо, а треба відзначити, що то були самі наші хлопці і дівчата, бо було всього лиш кілька старших аматорів, що роджені ще в старім краю.

Публиці вистава дуже сподобалась, а це було видно з частих трімких оплесків. Глядачі виходили вдоволені, кажучи, що такої вистави в Філядельфії ще не було. Перед початком вистави д-р Лонгин Цегельський, автор цих картин, пояснив коротко, відки взято матеріял до цеї штуки. Вияснив, що це не є звичаї з одного села або повіту, але що це зібрані звичаї з цілої України. **Й. Г.**

БРУКЛИН, Н. Й.

Протестаційне віче.

В неділю, 8 березня, відбулося в нашій громаді протестаційне віче у звязку з нелюдським присудом над молодими українськими націоналістами у варшавському процесі. Віче відкрив і проводив ним голова Центрального Комітету гр. Юліян Павчак, а секретарював гр. Михайло Баглай.

Першим промовцем був м-р Володимир Душник, який представив вічевикам докладно всіх підсудних молодих борців, описуючи поведінку кожного з них в обличчі ляцької „справедливости". Дальше схарактеризував правну сторону процесу, а далі варшських суддів та прокураторів і їхній спосіб ведення процесу як їхнє „культурне" трактування оборонців.

Потім литовський патріот о. Іван Балкунас з Месnету, Н. Й., виголосив промову по анґлійськи.

Шановний бесідник переказав палкою мовою ті злочини, які Польща творить на окупованих українських історичних землях. Він закликав вічевиків поперти святі змагання своїх братів у боротьбі за волю України.

Опісля промовляв о. сов. Антін Лотович, який у своїй промові взивав до згоди і любови та попертя наших братів у визвольних змаганнях. Вони — говорив бесідник — віддають своє життя за батьківщину, а ми знову прийдім їм з матеріяльною допомогою. І так довго несім цю допомогу, поки український нарід не виборе собі довго ожиданої волі.

Д-р С. Демидчук говорив про переслідування, які переносить український нарід під займанцями, підкреслюючи, що вину за це мусить поносити Ліґа Націй, яка потурає злочинній роботі Москви, Польщі, Чехословаччини та Румунії. У відповідь на ці злочини, говорив бесідник, Українці мусять стати всі одною лавою до завзятої боротьби з ворогами на кожнім фронті, щоб видержати і поборoти.

Потім адвокат І. Дячук відчитав резолюції віча, які були приняті всіма присутніми через повстання з місць, а які вишлеться до відповідних чинників в Европі й Америці.

Предсідник віча гром. Ю. Павчак подякував бесідникам та вічевикам за зложені датки та візвав присутніх закінчити віче відспіванням українського національного гимну. На зазив о. сов. Лотовича вічевики зложили такі грошеві датки: Союз Українок $10; по $2: о. А. Лотович і Марія Костів; по $1: І. Дячук, В. Шеремета, І. Вітюк, К. Комаринець, І. Мудрик, М. Кіт, П. Баран, П. Дубовецький, Ю. Гудима, Г. Волічинський, Т. Шимкович, Гр. Бардак, М. Заверуха, К. Дика, о. І. Балкунас, М. Ратушний, Д. Сенюта, П. Білоус, Г. Квік, І. Возний, І. Завадовський, В. Палащук, С. Канюка, Д. Гобер, А. Гавришко, І. Стахів, В. Курило, П. Дацко, М. Баглай, Ю. Павчак, Г. Бурбуляк, А. Ґонда; по 50 ц. М. Тиж, А. Тиж, Т. Бодак, М. Джурин. Решта дрібними датками. Зібрано разом $57.20, а розходи виносили $13.20. Вислано до Обєднання $44, які призначено на оборону політичних вязнів.

М. Баглай, секр. віча.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

AUBURN TEAM TO TAKE PART IN AMERICAN BOWLING CONGRESS.

The Auburn Ukrainian National Club will send a bowling team to the American Bowling Congress to be held in Indianapolis, Ind. soon. The team is being sponsored by the St. Nicholas Society, Branch No. 38 of the Ukrainian National Association. The club was the only one of its kind to have a team at last year's Bowling Congress, held in Syracuse, N. Y. It is anxious to arrange matches with other Ukrainian bowling team, especially of Cleveland, Toledo, and Chicago, during its trip to Indianapolis. The team is leaving Auburn March 21st. It would also appreciate if Ukrainians living in Indianapolis would provide accomodations for the team members during their stay there.

WILLIAM TARBY, Captain
c/o Ukrainian National Club
Corner Cottage and Washington St.

COOPERATION, NOT COMPETITION

There are three points brought out by Miss Piddubcheshen in her "We Are Frank" article of February 29th, which I would like to comment upon. In one place she infers that the UCYL was "anxious to answer questions about the leagues," but regrets that none were asked at their league rallies, one of which was held in Philadelphia. The reference to the New York Rally was answered and now let me relate the facts concerning the one in Philadelphia.

In the first place, league questions could not be asked by the assembled youth because it didn't get a chance! This "youth rally" consisted of the following: Talks by four priests on the importance of the Catholic Church; a lengthy discourse by Mr. Katamay on the existing Ukrainian political parties; a one-sided appeal to change the present Julian Calendar (the vote disheartened unanimous expectations); and an address by the UCYL President, concluding the "rally." The few questions that were brought up from the assembly were immediately clamped down and the topic changed by the partisan speakers. One girl, who asked for the floor, was limited to two minutes in which to express her dissension of what the sponsors were propagating.

No one from the stage even mentioned or hinted about the UYL-NA. I ask, why didn't you, Miss Piddubcheshen, bring up the question of the leagues, for you were the chairman! If you had, you would have been showered with questions. You avoided the issue that was on the minds and tongues of the youth that sat there listening for three solid hours.

You also say, "competition fosters progress" and is not harmful! True! But not in all cases, and particularly that of the Ukrainian youth leagues. Competition in commerce, business, sports and even in politics fosters progress and serves as a check-mate or stimulus on the opposing faction. But competition between two youth leagues with identical aims is not progressive but detrimental. There should be cooperation and not competition in such ranks, Miss Piddubcheshen!

Most of the money for national educational and cultural institutions and activity came not from the priests or church, as you infer, but direct from our parents whose contributions to the church treasury has made possible this huge sum, not only for the upkeep of the church but for other purposes as well. Scho pravda, to ne hrikh, tak che nyi?

MICHAEL ELKO.

J. C. YOUTH FACED WITH FINE OPPORTUNITIES

At the yearly meeting of the Ukrainian National Home, a suggestion was made that the Ukrainian youth of Jersey City be given opportunities their parents had missed. As a result, Mr. William Gela was appointed to organize a Junior Division of the Home.

A bulletin was posted at the Ukrainian Center of 181-183 Fleet Street stating that if anyone was interested in a club of this sort to meet Monday, March 2, 1936. The response was surprising! Over sixty young men and women ranging from the age of 16 to 26 gathered at the Center. Some simply came because of curiosity, but remained to join as members.

An interesting lecture was given by Mr. Gela informing these young people of the opportunities that were awaiting them. "You have excellent material to begin with, and the older folks hope to supply the means," said Mr. Gela. Excellent material indeed! The spirits of these young people are soaring to the sky. Already plans are made to organize a baseball team, a basketball team, and a football team. Also, groups for tennis, hiking, boxing, bowling, and swimming. Some even have hopes for a track team!

A temporary executive committee was elected, composed of the following: President, Michael Kot; Secretary, Mildred Milanowicz; Treasurer, Stephen Cheloc; Sargeant-at-Arms, Michael Nimetz; with the eminent Mr. Gela as Advisory Counselor.

In the future this organization will be known as the Ukrainian Center Club of Jersey City.

Miss Helen J. Milanowicz is ably assisted by John Cheloc, John Mackowski and Samuel Baranik. The Constitutional Committee has as its Chairlady Miss Eugenia Zarsky, assisted by Gregory Tizio, Mildred Milanowicz, Michael Kot and Paul Kraylick.

Mr. Gela has painted a rosy picture of the Ukrainian Center of the future... Enlarged by the campaigns and efforts of the young members of the Center Club to include a modern gymnasium, bowling alleys and multiple meeting rooms. The young people are very sincere in bending every effort at their command in attaining their goal. This is attested by their eagerness to get things started. It is every member's sincere hope that he or she will fulfill the trust placed in them by the adult organization—to carry on the tasks started by the older generation. Every Ukrainian youth in Jersey City can help carry on the rich cultural traditions of his father's people and by joining the ranks of the club become proud of the assured successes this organization holds in store.

On Monday evening, March 9, a Social was given at the Club for the members. Miss Anne Dmytryvha, as Chairlady of the Entertainment Committee, was assisted by a talented group of young people, namely, Olga Onufrow, Natalie Koster, and John Kowoczka. At a moment's notice these people put on an excellent show, if not a hilarious one. Before the show was put on, games of Bridge, Checkers, and Bingo were enjoyed by the various groups.

Prospective members are cordially invited to communicate with Miss Helen J. Milanowicz, 23 Cliff Street, Jersey City, N. J. by mail or at the Ukrainian Center, 181-183 Fleet Street. A business meeting will be held Monday, March 23rd, 1936, at 8:00 p. m.

H. J. M.

PROGRESS IN BALTIMORE

In keeping up with the resolutions of the New Year the Ukrainian Cooperative Club of Baltimore, resolved at the beginning of this year to familiarize the people of this city with the Ukrainian folklore and culture, which at the present time had been presented on a very small scale. So far our achievements have been very successful and have left a good impression upon the public as well as our local press. It seems as though we built the Ukrainian name overnight. For quite a long time we were known as "hunkies," until recently through our efforts and cooperation we raised the Ukrainian name to such a point that no one will have any trouble in pronunciation or recognition of it. Now, to acquaint you with our program that was set for this year and carried out thus far:

Our first presentation was by the Ukrainian Dancing Club and the Youth's Glee Club at a childrens party, sponsored by the George Gunther's Post of the V. F. W. at the Enoch Pratt Library, which is across the street from our Ukrainian National Home. Here we were such a hit that it was necessary to prolong our program.

Our next cultural presentation was a one half hour radio broadcast on January 5, 1936 by the Ukrainian National Choir, under the direction of Mr. Joseph Svobojohn, singing our Christmas carols and national songs. This is the first time in the history of Baltimore that the Ukrainians received Christmas greetings by means of ether waves. One of our members does the announcing and the narrating of the songs over the air. This being a new type of a program, and appealing to the public, the management has arranged for our choir to broadcast at frequent intervals.

On January 26, 1936, the choir gave its second radio broadcast, presenting some of the Ukrainian folk and national songs. This broadcast was more of interst due to the singing of the many fast and snappy folk songs. We have to the present time received many fine comments at the studio from various people, but not any from the people who call themselves doers for Ukraine but who only seek the self glory by continuously wagging their jaws.

One of our outstanding programs thus far was given on February 19, 1936 at the Knights of Columbus hall. It was arranged by the Santa Maria Council and attended by many people. Our program consisted of songs by the Ukrainian National Choir under direction of Mr. Joseph Svobojohn, and dancing by Ukrainian Dancing School, directed by our youthful Mr. John Bilobran. A brief talk on the culture of Ukraine was given by our announcer. The master of ceremonies for the evening was Dr. J. Mc Ginity, a notable of high standing in Baltimore, through whose cooperation this program was made possible. The opening of the affair will long be remembered by the Ukrainians that were present. The members of the American Legion escorted our flag bearers to the front of the audience, where the bugler sounded the call of colors with everyone standing at attention and saluting the flags, after which the American and Ukrainian National Anthems were sung by our choir. The Santa Maria Council, of "K. of C." also carried wonderful remarks of our Ukrainian affair in its monthly magazine, which is distributed all over the United States.

In order that our doings would not become too monotonous to our members a lecture was sponsored by this club on February 16, 1936 to better acquaint ourselves with the Ukrainian history, culture and problems and also to have a more mutual understanding with the older generation. The principal speaker for the evening was Mr. John Bilobran, who spoke on the "Ukrainian Question" distributed by the U.Y.L. of N.A. after which the lecture was open for general discussion in which everyone took active part, proving that it was interesting and educational. These lectures are now held twice monthly.

To prove to the public that we not only sing folk and national songs, we sang a number of religious hymns taken from our Ukrainian Mass on our third broadcast, which presentation proved to be a great success.

In conclusion, we want to mention that the Ukrainian Cooperative Club wants to promote and aid all in promoting all Ukrainian cultural and social affairs. Our main objective is to unite our youth into one group, work for our ideals and a better understanding among the youth itself.

Ukrainian Cooperative Club.

NEWS BRIEFS

First place and a ten-dollar prize in the Tenth Annual Speaking Contest of the Junior Class of the Northampton, Pa. H. S. was awarded to a Ukrainian girl, Miss Mary Czerkas, whose winning topic was "Yellow Butterflies," by Mary R. S. Andrews.

Miss Czerkas also played center on the Northampton Hi Girls' Basketball Team, which again won the Lehigh Valley League championship.

* * *

We Ukrainians should consider the final ratification of the Franco-Soviet Pact, recently signed, in which both countries agree to assist another in the event of a German attack on either front, as a severe blow to our nationalistic aspirations for an Independent Ukrainian Nation!

Both Russia and France have always stood in the way of Ukrainian separation and complete independence. And now that they join hands, our dreams are greatly disrupted, postponing anticipated military assistance from Germany.

However, let us not be dismayed, for with Germany, and in opposition to Soviet Russia, are Italy and Japan, thus balancing the scales. Recent international developments forecast early hostilities, and our future hope lies in this impending conflict.

AL YARR.

NEWARK "STRILCI" CHALLENGE

The Ukrainian Sitchowi Strilci, a heavy junior team, challenge any Ukrainian outfit in New Jersey, such as Perth Amboy Social Club, Catholic Club, Elizabeth Social Club, Passaic Ukrainian Lions, Carteret Social Club, Newark Club Ukraine, etc. We would like most of all to contact the Newark Ukrainian Sitch when they get an all Ukrainian team together. The Ukrainian Sitchowi Strilci team is composed of such Ukrainian school players:

High School: John Korytko, John Stonack, Ted Husokowski, Mike Yurrow. Vocational School: Mike Dola, Mike Chugcay, Harry Leschyn, Sam Sosnicky.

Please, all you managers, communicate with the undersigned as soon as possible for games:

SAM SOSNICKY, Mgr.
541 So. 11th Street
Newark, N. J.

WILMINGTON VICTORIES

Recent games saw the "Wilmington Ukrainians" win four and lose one.

By trimming the Chester "Ukrainian Greek Catholic Club" in a Tri-City League game, 29-15, their winning streak was extended to six games. The Reserve team also managed to win, 22-19, but only after an extra-period was played.

In their next Tri-City League game with the "Chester Ukrainian Orthodox Club," Wilmington suffered its first defeat, losing 24-23, after a bitterly fought game on the Chester floor. The concrete version of a gratuitous foul shot in the closing second of the game marked the margin of victory for the Chesterites, and a virtual tie for first place in the league standing.

Resuming its winning ways, Wilmington followed with victories over the Claymont, Del. Worth Steel team, 27-20, and over the South Wilmington "Ukrainian Cossacks" team, 50-24, boosting its winning percentage.

Interest wanes over the coming Wilmington-Chester game, the outcome of which has a considerable bearing on the League championship, and the right to represent Area Three in the inter-Area play-offs to decide a Ukrainian champion in the East, as outlined by the Basketball Department of the Sport Division of the U. Y. L. of N. A.

AL YARR.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ

(123)

Не зважаючи на небезпеки для себе, Тарзан скочив між своїх ворогів. Він мав лише одну надію: що його нагла й несподівана поява витворить між ними замішання, що він виратує бранців, як він уратував іх з рук південних канавітів.

Замісць щоби розломати свої ряди, жовніри стояли далі, як статуї. Як лейді Бет побачила це, вона зрозуміла, що мусить щось зробити. „Іскандер!" — вона скрикнула. „Це ваш богочоловік, Іскандер!" І вона скоро повідомила Тарзана, яку ролю він має грати.

Тарзан поглянув довкола й зрозумів, що він може вратуватися тільки тоді, як його справді приймуть за Іскандра. В очах Македона спершу зявилося збентеження, але воно скоро перейшло на рішення. Але Тарзан не міг зрозуміти, який присуд видасть начальник його ворогів...

...Але якби так припадково Тарзанові вдалося спастися з рук своїх ворогів, то ще й тоді його доля була би непевною, бо безпощадні наймити Бориса Ґарета вже маширували проти нього; ціллю їх походу було знайти Тарзана в кратері Канану й убити його, як дику звірюку.